

Türkiye: "Yalan haber" ve "yabancı fonlu" haber mecraları ile ilgili yeni düzenleme önerisi büyük endişe yaratıyor

Medya Özgürlüğü Acil Müdahale (MFRR) partnerleri ve aşağıda imzası bulunan kurumlar, Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan ve diğer hükümet yetkililerinin yakın zamanda vermiş oldukları demeçlerde "yalan haber" ve "yabancı fonlu" haber mecralarına dair yeni bir yasal düzenleme yapılması ile ilgili söylemlerinin son derece endişe uyandırıcı olduğunu belirterek eleştirel haber yapan kurumları hedef gösteren açıklamaları kınamaktadır. Yetkililerin birçok eleştirel ve bağımsız medya kurumunu yurtdışından fon aldıkları gerekçesiyle hedef göstermesi, Türkiye'de özgür medyayı daha da boğmak ve haber içeriğini kontrol altına almak adına atılan açık bir adımdır. Türkiye'deki yasama mercilerini, yeni yapılacak herhangi bir düzenlemenin Türkiye'nin ulusal ve uluslararası hukuk standartlarına uygun, ifade hürriyeti ve medyada çoğulculuğu gözetmesine özen göstermeye davet ediyoruz.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 21 Temmuz'da verdiği bir röportajında geleneksel ve sosyal medya mecralarında yalan haber yayınlamaya karşı cezai yaptırımlar içeren bir kanun olup olmadığına dair bir soru sorulduğunda, meclisin Ekim ayında açılmasıyla ilk iş, geçtiğimiz yıl kanunlaşan Sosyal Medya Yasası'nın üzerinden ilerlenerek bu konuda da bir çalışma yapılacağını belirtti. Erdoğan, yalan haberi Türkiye'de demokrasiye karşı bir tehdit olarak gördüğünü, terörizmle eş düzeyde olduğunu ifade ederek muhalefet partilerini bu ifadelerde hedef aldı. Aynı gün Cumhurbaşkanlığına bağlı İletişim Başkanlığı, meclisin aynı zamanda "yurttaşların doğru habere ulaşabilmesini güvence altına almak için" yabancı fon kuruluşlarından destek alan yerel medya kuruluşlarına karşı bir yasa hazırlayacağını açıkladı.

Bu açıklamalar, sosyal medyada ABD'nin Chrest Vakfı'ndan fon alan Medyascope gibi bağımsız kuruluşları hedef alan bir kampanyayla devam etti. Medyascope 2016 yılında ilerici ve eleştirel haberciliği nedeniyle Uluslararası Basın Enstitüsü'nün (IPI) Bağımsız Medya Öncüsü Ödülü'ne layık görülmüştü.

Bu açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde Türkiye'de hükümetin medya özgürlüğü ve çoğulculuğunu daha da zora sokacak yeni yasal düzenlemeler yapmaya hazırlandığını göstermektedir.

"Yalan haberle" mücadele ile ilgili olarak, "hakikatin" denetlenmesine yönelik getirilecek herhangi bir yasal düzenleme, kamu görevlilerine neyin doğru ve gerçek olduğuna karar verme yetkisi atayıp bu yetkililerin beğenmedikleri sesleri susturma hakkı tanınmasına, ve pratikte hükümet kaynaklı yeni bir sansür mekanizmasının yaratılmasına yol açacaktır. Bu öngörü, özellikle de Türkiye'nin ifade hürriyetinde ve yetkililerin meşru çerçeve sınırlarında eleştirilmesine toleransındaki zayıf performansı ışığında son derece kaygı uyandırıcıdır. Kitlesel dezenformasyon ve propagandanın ciddi bir kaygı unsuru olduğuna katılmakla birlikte; buna karşı atılacak tüm adımların 2017 tarihli İfade Hürriyeti ve "Yalan Haber", Dezenformasyon ve Propaganda ortak açıklamasında belirtildiği gibi uluslararası ifade hürriyeti hukuku ve ölçülerinde olmak zorunda olduğunun bir kez daha altını çizmek istiyoruz.

Dahası, hükümete dair eleştirel içeriğe sahip yerel medyaya sağlanan yerel fonların eksikliği, kamu reklam ve ilan harcamalarının orantısız bir biçimde dağıtılması, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ve Basın İlan Kurumu (BİK) gibi medya düzenleyicilerin verdikleri keyfi ceza ve reklam yasakları şeklinde kendini gösteren hükümet baskısı

yoğunlaştıkça Türkiye'de faaliyet gösteren bağımsız medya kuruluşları için (yabancı) fon kaynakları önemli bir gelir kalemi haline gelmiştir. Uluslararası vakıflardan alınacak fonları kısıtlamak ya da bu fonları alanları yabancı ülkelerin propagandasını yapmakla suçlamak adına atılan tüm adımların açıkça bağımsız medyayı düşmanlaştırmak için atıldığı barizdir ve halen zorlu şartlarda faaliyet gösteren birkaç bağımsız medya kuruluşu üzerindeki baskıyı daha da artırmaya yöneliktir. Şu an Türkiye'de faaliyet gösteren medya kuruluşlarının yüzde 90'ından fazlası doğrudan ya da dolaylı biçimde iktidar ya da hükümetteki AKP tarafından kontrol edilmektedir.

İmzalayanlar:

ARTICLE 19

Articolo21

Association of European Journalists (AEJ)

Association of Journalists, Ankara

Broadcast and Printing Press Workers Union of Turkey / DİSK Basın-İş

Committee to Protect Journalists (CPJ)

Danish PEN

English PEN

European Centre for Press and Media Freedom (ECPMF)

Free Press Unlimited (FPU)

IFEX

IFoX Initiative for Freedom of Expression - Turkey

IPS Communication Foundation

International Press Institute (IPI)

Journalists' Union of Turkey (TGS)

Media and Law Studies Association (MLSA)

Media Research Association (MEDAR)

OBC Transeuropa (OBCT)

PEN International

PEN Netherlands

PEN Vlaanderen

South East Europe Media Organisation (SEEMO)

Swedish PEN

This statement has been coordinated by the Media Freedom Rapid Response (MFRR), which tracks, monitors and responds to violations of press and media freedom in EU Member States and Candidate Countries. This project provides legal and practical support, public advocacy and information to protect journalists and media workers. The MFRR is organised by a consortium led by the European Centre for Press and Media Freedom (ECPMF) including ARTICLE 19, the European Federation of Journalists (EFJ), Free Press Unlimited (FPU), the Institute for Applied Informatics at the University of Leipzig (InfAI), International Press Institute (IPI) and CCI/Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa (OBCT). The project is co-funded by the European Commission.

 **MEDIA FREEDOM
RAPID RESPONSE**

